

Dr. Nazif YEŐİLLETEN

SSKB İstanbul Meslek Hastalıkları Hastanesi Baştabibi

İŞÇİ SAĞLIğININ ÖNDERİ

Dr. HALDUN SİRER

Sayın Hocamız Doktor Haldun Sírer 1925 yılında İstanbul'da doğdu. Babasının asker olması nedeni ile ilk ve orta okul eğitimi Ankara, İslahiye, Erzurum, İzmit illerinde okuyarak tamamladı. 1942 yılında İstanbul Kabatař Lisesi'nden mezun oldu.

Mühendis olarak úlkeye yollar, limanlar kazandırmak istemesine karşın babasının isteği ve telkini ile İstanbul Üniversitesi Tıp Fakóltesi'ne girdi ve 1948 yılında tıp doktoru olarak mezun oldu.

Askerlik görevini Mersin ilinde tamamladıktan sonra iç hastalıkları ihtisasına başladı ve 1954 yılında uzmanlığını aldı. Aynı yıl SSK Mersin Hastanesi'ne kurucu başhekim ve dahiliye uzmanı olarak atandı. Burada Hollanda Kraliyet Liman İnşaat Şirketi'nde ve Amerikan Foster Weeler Rafineri İnşaat Şirketi Hastanesi'nde 6 yıl süre ile işyeri hekimliği yaptı. 1960 yılında Gaziantep SSK Hastanesi'ne atandı. Aynı zamanda Gaziantep Amerikan Hastanesi'nde dahiliye uzmanı olarak çalıştı. 1966 yılında İstanbul Bakırköy Osmaniye SSK Dispanseri'nde kurucu başhekim ve dahiliye uzmanı olarak göreve başladı.

Haldun Sírer Hocamızın; “tanımaktan çok mutlu olduğum, dostluğu ile onur duyduğum” dediği Dr. Engin Tonguç, o günleri ve tanışmalarını şöyle anlatıyor; “1972 yılında İSGÜM'ün başında

Dr. İsmail Topuzođlu, İşçi Sağlığı Genel Müdürü olarak da Dr. Refik Erer bulunmakta idi. Sayın Topuzođlu Sağlık Bakanlığı'na sunulmak üzere bir proje hazırladı. ‘SSK Sağlık Hizmetlerinin İş Hekimliđine Göre Geliřtirilmesi’ isimli projeyi SSK yönetimi baskılar sonucu geđ de olsa ele almak zorunda kaldı. SSK Ankara Ulus Hastanesi'nden 10 yatağın meslek hastalıklarına ayrılmasına ve bir iç hastalıkları uzmanının bu projede görevlendirilmesine karar verildi ve bu göreve ben atandım”. diyor. İSGÜM ile işbirliği içinde yürütölen projeye pilot uygulama olarak bir SSK dispanser bölgesinin dahil edilmesine karar verilir. Bu dispanser kendi bölgesi içindeki işyerleri ile sürekli ilişki içinde olacak, işyerlerinde inceleme ve araştırmalar yapacaktır. Ankara'da bu çalışmayı yürütecek bir dispanser bulunamaz. Tam da o günlerde İstanbul'da bir ayakkabı fabrikasında ortaya çıkan zehirlenme olayının basına yansması üzerine Engin Tonguç İstanbul'a gider. Dr. Haldun Sírer ve ekibinin işyerleri ile ilişki içinde çalıştıklarını, işyeri araştırmaları yaptıklarını görür. Haldun Sírer ile tanışmaları ve işçi sağlığı alanında birlikte çalışmaları bu şekilde başlar. Sírer ve ekibi projeye katılırlar ve sonrasında çalışmalar birlikte yürütölür.

Sayın Sírer İSGÜM ve Ankara Ulus Hastanesi'nde uygulanmaya başlayan bu projeyi işçi sağlığının ilk kıvılcımı olarak değerlendirdikten sonra

bakın o günleri nasıl anlatıyor; “O tarihlerde sayıları 2.000 civarında olan meslek hastalıkları hep Zonguldak’tan gelirdi. Oysa maden iş kolu tüm çalışanların %15’ini istihdam etmekteydi. İşçilerin %85’inin çalıştıkları işyerlerinde hiç meslek hastalığı görülüyordu! Dr. Engin Tonguç ve Dr. İsmail Topuzoğlu TÜM- SAB isimli bu projeye ışık yaktılar ve ben de İstanbul’dan projeye dahil oldum. Dr. Topuzoğlu Enstitü’yü (İSGÜM), Dr. Tonguç hastane hizmetlerini, ben de işçi tabanındaki poliklinikleri yönetmeye başladık.”

Sayın Sirer işçi sağlığı çalışmalarının bir gönül bağı hizmeti olarak değerlendirildiğini ve çok az sayıda idealist, özverili ve cesur insanın gayretleri ile başlatılıp sürdürüldüğünü ifade etmektedir. Sevgili dostum dediği Dr. Erdal Atabek’in SSK Genel Müdürlüğü ve SSK Yönetim Kurulu üyeliği döneminde işçi sağlığı alanındaki samimi ve idealist tutumunu unutmadığını ifade etmektedir.

Hocamız Dr. Haldun Sirer ve Dr. Engin Tonguç, Dr. Erdal Atabek tarafından meslek hastalıkları hastanelerini ve enstitüleri incelemek üzere yurt dışına gönderilir. İtalya, Almanya, İngiltere, Finlandiya ve Fransa’da çeşitli enstitü ve meslek hastalıkları hastanelerinde incelemelerde bulunan Dr. Sirer ve Dr. Tonguç Türkiye’ye döner dönmez meslek hastalıkları hastanelerinin açılmasını gündeme getirirler. Öncelikle Ankara, İstanbul ve Zonguldak illerinde 30’ar yataklı birer meslek hastalığı kliniği kurulacak daha sonra hastane şekline dönüştürülecektir.

Dr. Sirer anlatımlarını sürdürüyor; “1976 yılında Eyüp Hastanesi’ne başhekim ve dahiliye uzmanı olarak atandım. Yönetim kurulu üyemiz sayın Ekrem Özkılıç beni çağırarak meslek hastalığı kliniğinin kadrolarını getirmemi istedi ve aynı gün Eyüp Hastanesi içinde 30 yataklı meslek hastalığı kliniği kuruldu. Osmaniye Dispanseri’nde 8 yıldan beri birlikte çalıştığım ve işçi sağlığına gönül vermiş arkadaşlarımı birer birer Eyüp Hastanesi’ne aldım. TÜM - SAB projesi çerçevesinde kurduğumuz iş psikolojisi ve toksikoloji laboratuvarını da Eyüp Hastanesi’ne taşıdık.”

Dr. Engin Tonguç’un SSK Genel Müdür Yardımcılığı’na atanması meslek hastalıkları hastanelerinin açılması ümidini güçlendirdi. Dr. Engin Tonguç’un gayretleri ile Ankara ve İstanbul Kartal

Meslek Hastalıkları Hastaneleri açıldı. Meslek hastalıkları hastanelerinin açılması işçi sağlığı alanında önemli bir adımdı. Aynı zamanda bu alanda yetişmiş eleman sayısının azlığı ve gereksinimini de göstermiş oldu.

“İşyeri araştırmaları, alan incelemeleri, tarama muayenelerinin başlatılması gerekiyordu. Hizmet hastanelerinde bulunan laboratuvarlara ek olarak iş hijyeni, endüstri hijyeni laboratuvarlarının açılması gerekliliği ortaya çıktı. Meslek hastalıklarının tanı, tedavi ve malúliyet değerlendirme protokollerinin hazırlanması gerekiyordu. İşçi sağlığı alanında bilimsel araştırmalar hızla başlatılmalıydı.” diyerek, Hocamız o günlerde işçi sağlığı alanında yaşanan önemli gelişmelerin canlı tanısı ve aktörü olarak aktarımlarını sürdürüyor.

Hocamız Dr. Haldun Sirer’in bitmek bilmeyen enerjisi, bilgi ve deneyimleri ile bunların tümü gerçekleştirildi. Meslek hastalıkları hastanesinde çalışmaya başlayan biz hekimler hocamızın iki anısını sürekli olarak dinledik. Bu anıları hocamızdan dinleyelim:

“Mersin’de 1954 yılında SSK Hastanesi’nde poliklinik yaparken sendikacı Naci Kaptan bir hasta getirdi. Hafif öksüren, başı ağrıyan ve 37 °C ateşli olan liman inşaat işçisi idi, hastamız. Hafif bir anajezik ve gargara yazıp işbaşı verdim ve işine yolladım. Benim denizcilik merakımı bilen Naci Kaptan, “başhekim bey, deniz oldukça azgın istersen seni römorkörle açıkta beton dökümü yapan işçilere götürüyüm.” dedi. Enteresan olacaktı. Öğleden sonra limana gittim. Akdeniz’in fırtınaları oldukça şiddetlidir. Liman yapılmadan önce her yıl 8 - 10 işçi fırtınalarda yaşamını yitirirdi. Bir km. ötede liman işçileri 60 tonluk taş blokları denize indiriyor ve üst üste koyuyorlardı. Römorkörle bu taşlara yaklaşarak üstlerine çıktık. Dalgalar 2 metre yüksekliğinde idi ve her tarafımızı ıslatıyordu. İşçiler bu taşların üzerinde çalışıyordu. Sabah muayene ettiğim işçi buradaydı. Yüzü kıpkırmızı idi. Elimle yokladım. Ateş gibi yanıyordu. İşçiye izin alarak hastaneye götürüp yatırdım. Antibiyotiklerin sınırlı olduğu o yıllarda sülfamidlerle zorlukla tedavi ettim.”

“Mersin’de silo inşaatı vardı. Silo kulelerine zift sıvanmış ve kaynak yaparken kule tutuşmuştu. Silo kuleleri dev bir gazocağı gibi yanıyordu. Üç kay-

nakçı yanarak düştü. Hala gözümün önünde. O sırada genç bir mühendis yangın çanı çalarak alarm vermek istedi. Deneyimli bir işçi ise mühendisi kenara iterek çanı çalmasına engel oldu. İşçiyi cezalandırmak istediler. Ben de aynı şeyi düşünmüştüm. İşçi ise; 'alarm çanı çalındı silo kulelerinin üzerinde, 60 - 100 metre yükseklikte işçiler panik yapacak ve hepsi birden inmek için uğraşacak, bu kargaşada en az 15 - 20 kişi düşerek ölecekti' dedi. İşçi haklı bulundu.'

Hocamızın bu anılarını neden anlattığını gecikmeden öğrendik. Ona göre işçi sağlığı ile uğraşacak her branştan kişinin işçinin nerede, nasıl, hangi koşullarda hangi etkenlere maruz kalarak çalıştığını, işyerlerinde akım şemasını, endüstrideki prosedürü görmesi, bilmesi gerekirdi. Hemen ilk günlerden başlayarak Hocamız'ın öncü önderliğinde, bitmek bilmeyen enrjisi sayesinde İstanbul Meslek Hastalıkları Hastanesi'nin hizmet alanı içinde bulunan binlerce işyerinde hekim, kimya mühendisi, laborantlardan oluşan ekiplerle işyeri incelemeleri, araştırmaları başlatıldı. Binlerce işyeri taraması yapılarak raporlandı ve arşivlendi.

İstanbul Meslek Hastalıkları Hastanesi'nde meslek hastalıkları, işçi sağlığı konularında tartışmalı toplantılar, vaka sunumları ile hizmet içi eğitime hız verildi. Sayın Siner, ekibinin yetişmesi konusunda yoğun bir emek sarfetti. Hocamızın "kadim dostumuz" olarak nitelendirdiği İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Turhan Akbulut'un Tıp Fakültesi son sınıf öğrencilerini staj için hastanemize getirmeye başlaması üzerine eğitim toplantılarının kapsamı genişletildi ve bu alanda çeşitli bilim insanlarının katılımı ile aylık toplantılar yapıldı. Sayın Siner'in gayretleri ile İstanbul Meslek Hastalıkları Hastanesi ILO uzmanlarınca da ifade edilen "hekim ve mühendisleri eğitebilecek bir enstitü" haline geldi.

Hocamız Haldun Siner yüzlerce bilimsel çalışmasını çeşitli toplantılarda sundu, yayınladı. Yakın çalışma arkadaşlarını teşvik etti, eğitimlerine yardımcı oldu. Gerçek bir işçi sağlığı önderinin nasıl olunacağını yakın tanıkları olduk. Ne yazık ki SSK'nın o zamanki yöneticileri bu çalışmalarını değerlendiremedi. Hastanenin enstitü şeklini bozacak, işçi sağlığı ve meslek hastalıkları ile ilgili çalış-

malarını azaltacak, engelleyecek uygulamalar içine girdiler. İstanbul Meslek Hastalıkları Hastanesi'ni zaman içerisinde hizmet hastanesi haline getirecek uygulamalar üzerine Hocamız, Önderimiz Dr. Haldun Siner görevinden ve SSK'dan istifa ederek ayrıldı. Elbette ki bu ayrılış şeklendi. Gönül ayrılığı hiç olmadı. Her zaman bizi destekledi, bize yol gösterici oldu. Bilgi ve deneyimlerini bizimle paylaştı, bugün olduğu gibi. İşçi sağlığı, hocamızın sayın eşi Nesrin Siner'den sonraki ikinci aşkı idi. Sayın Nesrin Siner, eşinin emekli olduktan sonra ikinci aşkıdan vazgeçeceğini bugüne kadar boşuna bekledi.

1986 yılında Dr. Nejat Yazıcıoğlu ve Dr. Metin Benol tarafından kurulan İşçi Sağlığı Derneği'nde görev aldı. 120 kişilik bir gruba bir yıl devam eden (150 saat) işçi sağlığı dersleri verdi. Bu eğitim dernek tarafından sertifikalandırıldı. 1987 yılında İstanbul Tabip Odası Genel Sekreteri olan Dr. Nejat Yazıcıoğlu ile beraber "İşyeri Hekimleri İşçi Sağlığı" projesini hazırlayarak TTB Merkez Konseyi'ne sundular. Hocamız Dr. Nusret Fişek'in önderliğindeki TTB'nin bu projeyi uygun görmesi üzerine 1988 yılında İşyeri Hekimliği Sertifika Programları başlatıldı.

İşçi sendikalarının kurulma ve gelişme aşamalarından başlayarak sendikalar ve yöneticileri ile yakın ilişki içinde oldu. Sayın Seyfi Demirsoy, Sa-

yn halit Mısırlıoğlu ve Sayın Rıza Kuas ile yakın dostluklar geliştirdi. Sendikaların işçilere yönelik olarak düzenlediği eğitim toplantılarında bıkmadan usanmadan dersler verdi. İşçi sağlığı ile ilgili konferanslar verdi, panellerde konuşmacı oldu.

İşçi sağlığı ve meslek hastalıkları konularında hazırlanan birçok projeye imzasını attı.

• Meslek hastalıkları klinik ve hastaneleri kuruluş projesi (Dr. Engin Tonguç ile beraber),

• İşyeri hekimleri işçi sağlığı projesi (Dr. Nejat yazıcıoğlu ile beraber),

• Őiře-cam işçi sağlığı ve meslek hastalıkları projesi (12 tane işyeri), ortak sağlık birimi kuruluş projesi (halen devam etmektedir),

• Petkim işçi sağlığı projesi,

• Agrosan işçi sağlığı projesi,

• Başer Kimya işçi sağlığı projesi.

Sayın Dr. Sirer;

• eşitli İtalyan niversiteleri (Milano Klinika Del Lavarro, Torino, Genova, Padova, roma Katolik Üniversitesi İş Klinikleri),

• Fransa - Paris,

• İngiltere - Londra,

• Polonya - Glasgow İş Sağlığı Klinik ve Hastaneleri'nde,

• Almanya- Frankfurt, Bohn, Heidelberg ve Hamburg Mesleki Rehabilitasyon Merkezleri'nde incelemelerde bulunmuştur.

• Milano İş Kliniği ve Almanya Mesleki Rehabilitasyon Merkezi hakkında birer basılmış raporu bulunmaktadır.

• İşçi sağlığının efsanevi ismi Prof. Dr. E. Vigliani'den iki aylık Meslek Hastalıkları Klinik Sertifikası'na sahiptir.

Sayın Hocamız mesleki faaliyetleri yanında hekimlerin örgütlü mücadelesine de katkı sunmuş ve bu çerçevede çeşitli tabip odalarında başkanlık, yöneticilik görevlerinde bulunmuştur:

• 1957 - 1960 Adana, Mersin, İşkenderun Tabip Odası Başkanlığı,

• 1960- 1966 Gaziantep, Urfa, Maraş Tabip Odası Yönetim Kurulu yeliği,

• İstanbul Tabip Odası Başkanlığı ve Yönetim Kurulu yeliği yaptı. Halen İstanbul Tabip Odası Etik Kurul yesi ve TTB İşçi Sağlığı İşyeri Hekimliği Bilim Kurulu yeliği yapmaktadır.

Sayın Hocamız;

• 1986 yılında İstanbul Tabip Odası tarafından verilen ilk Muzaffer Aksoy İşçi Sağlığı dl,

İstanbul Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları ABD tarafından verilen İşçi Sağlığı Onur dl,

• Türk-İş tarafından verilen 46. Yıl Onur dl,

• Türk İş, DİSK, KESK, TMMOB, TTB tarafından düzenlenen 3. Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi'nde İşçi Sağlığı Onur Plaketi ile ödüllendirildi.

Ömrünü işçi sağlığına adayan Hocamıza ok Őey borçluyuz.●